

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету/навчально-наукового інституту)

Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(назва кафедри)

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декаан Ігор Фодчук
Сергій 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
Навчального компоненту
Рисунок, перспектива
(назва навчального компоненту)

Обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація

(назва програми)

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

(вказати: код, назва)

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців
за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові викладається навчальна дисципліна)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Рисунок, перспектива» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від 25.03.2024 р.) та введено в дію наказом № 101 від 26.03.2024 р.

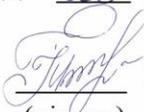
Розробники: Сідор Людмила Валеріївна – асистент кафедри ДПОМ, член національної спілки майстрів народного мистецтва України
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладачі: Сідор Людмила Валеріївна – асистент кафедри ДПОМ, член національної спілки майстрів народного мистецтва України

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол № 5 від "25" серпня 2024 року

Завідувач кафедри Жаворонкова М.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою факультету

Протокол № 8 від "28" серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету Євгенія Новак
(підпис) (прізвище та ініціали)

Мета навчального компоненту: “Рисунок, перспектива” –

підготовка спеціаліста з високим рівнем художньо-графічної та методичної готовності до професійної діяльності, орієнтованого на подальше творче опанування знань, удосконалення практичної майстерності. Цьому сприяє методична послідовність оволодіння графічними прийомами від простого до складного, передбачена системою завдань програми.

Завдання навчального компоненту “Рисунок, перспектива” є освіта в галузі образотворчого мистецтва базується на ґрунтовному вивченні засобів та прийомів зображення навколишнього світу. Цьому сприяє методична послідовність оволодіння графічними прийомами від простого до складного, передбачена системою завдань програми. Вона допомагає студентам у майбутньому вирішувати будь-які завдання, пов’язані з творчим процесом.

У результаті вивчення навчального компоненту студент повинен

знати: компоувати рисунок, тобто найкращим образом розташувати у форматі даного аркуша, студент, передусім, повинен навчитися визначати розмір майбутнього зображення. Для цього рекомендується:

* дотримуватися розміру менше натуральної величини зображуваної моделі;

* визначити загальний масштаб зображення;

* знайти на аркуші краще розміщення рисунка;

* застосовувати знання про оптичний і композиційний центри;

вміти: визначити лінійні і об’ємні розмірні відносини предметів. Для цього він має засвоїти основні правила лінійної і повітряної перспективи, свідомо розуміти суть пропорцій і розмірні відносини предметів.

Процес педагогічного управління навчальною діяльністю студентів на заняттях малюнком за змістом завдань програми повинен забезпечувати:

1. Глибоке усвідомлення залежності виразного зображення від типів зображальної поверхні й образотворчих формоутворюючих способів відтворення образу моделі чи об’єкту сприйняття.

2. Розуміння психологічних закономірностей сприйняття й формування уміння використовувати їх в створенні графічного образу зображення, виразність якого впливає на глядача.

3. Глибоке засвоєння законів, принципів і засобів рисунка, оволодіння якими допомагає вирішувати завдання відповідно прийнятим академічною школою вимогам до академічного рисунка.

4. Навчання на основі міцного штудійного ремеслового оволодіння графічною образотворчою грамотою, що дозволяє в подальшій художньо-педагогічній діяльності вільно втілювати творчі задуми на достатньо високому професійному рівні.

5. Формування уміння здійснювати вибір художньо-образної структури графічного зображення в його функціональному зв’язку з художніми матеріалами малюнка, що розвиває «візуальне мислення» та «мислення в матеріалі».

В процесі навчання доцільно використовувати ефективну технологію педагогічного вирішення завдань професійної методичної підготовки фахівців. Значним компонентом методичного забезпечення процесу формування художньо - графічних знань, навичок та вмій, виступає сам малюнок на різних етапах навчання у вузі.

На першому етапі навчання початковий стан малюнка повинен демонструвати: знання студентами процесу зображення, знання графічних засобів виразності, закономірностей образотворчої мови рисунка (композиційна організація аркуша, конструктивна побудова, перспективне та тонове моделювання форми тощо), уміння передавати пропорції, виявляти схожість зображення з природою, як результат вірного вирішення образотворчих завдань за програмою.

На другому етапі навчання рисунок повинен віддзеркалювати рівень знань студентів про закономірності процесу зображення, знань техніко-аналітичної грамоти. Він дає змогу визначити рівень оволодіння способами образотворчих дій, необхідних для вирішення програмних завдань. Малюнок повинен свідчити про вміння використовувати знання про внутрішню конструкцію, зовнішню пластику форм та знання засобів вираження і закономірностей зображення на різних етапах його створення.

Малюнок третього, заключного стану повинен свідчити про рівень практичного уміння студентів вирішувати образотворчі завдання, уміння використовувати засоби і застосувати закономірності графічної мови, для відтворення виразної форми-образу будь-якими художніми матеріалами.

Зміст кожної навчальної постановки повинен забезпечувати ясність рішення завдань, оволодіння образотворчою графічною грамотою, максимально забезпечувати розумово-практичну діяльність студентів.

Компетентності та програмні результати навчання:

У процесі вивчення формуються та розвиваються наступні компетентності, закладені в освітній програмі (ІК – інтегральна компетентність, ЗК – загальні компетентності, ФК – фахові компетентності):

ІК Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 5.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності :

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

СК 11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

СК 13. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН 11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН 14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

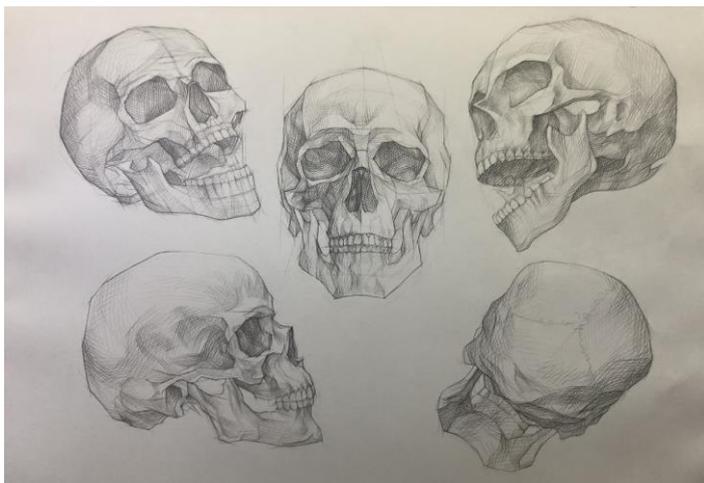
ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

Опис навчального компоненту

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2024 2025	III- IV	8	240	-	120	-	-	120	-	3 екзамен, 4 екзамен
Заочна											

Загальна інформація ІІІ семестр

Змістовий модуль 1. Гіпсовий череп голови людини

Тема 1. Рисунок гіпсового зліпка черепа людини.

Склад та вимоги до постановки: гіпсовий зліпок черепа людини на підставці в натуральний розмір. Бокове, освітлення що показує об'ємний характер зображуваного предмета.

Мета: визначити композицію та характер форм. Передати пропорції, конструкцію, перспективне зміщення площин

форми черепа. Виявити об'єм засобами тонованого малюнка враховуючи властивості гіпсових поверхонь (світло, напівтінь, власна тінь, рефлекс, падаюча тінь), застосовуючи штрихове моделювання форми.

Розмір: 40x60.

Матеріал: папір, олівець.

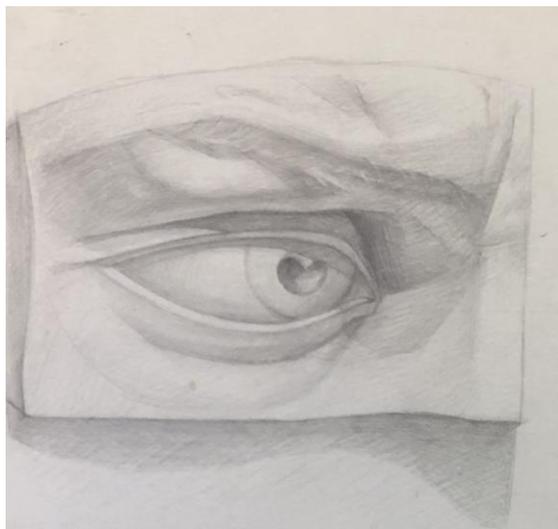
Змістовий модуль 2. Гіпсова голова людини

Тема 1. Рисунок деталей гіпсового зліпка голови Давида скульптора Мікеланджело (ніс, око, губи, вухо).

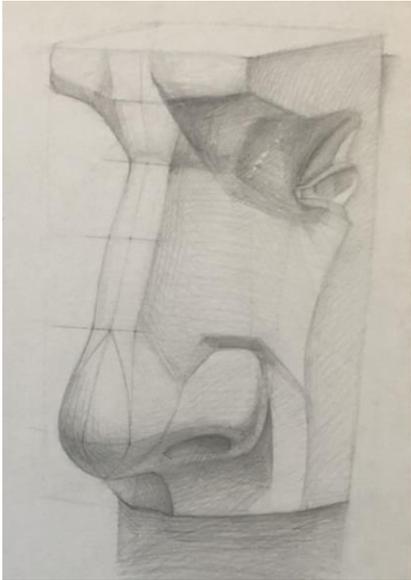
Склад та вимоги до постановки: гіпсові зліпки деталей голови Давида скульптора Мікеланджело (око, ніс, губи, вухо).

Мета:

Малюнок гіпсового зліпка деталі обличчя (око).

Засвоїти конструктивні особливості форми очей. Визначити формоутворюючу основу структури форми, зосередивши увагу на архітектоніці зовнішньої поверхні для виявлення пластичної характеристики. Виконати малюнок очей в положенні фас. Вирішити в малюнку завдання послідовного зображення форми від узагальненої до конкретної, використовуючи закономірності формоутворення та образотворчі засоби.

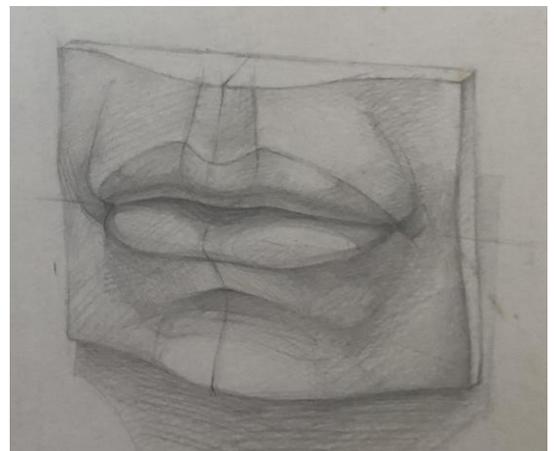

Малюнок гіпсового зліпка носа

Виявити конструктивну та пластичну особливість форми носа, використовуючи метод послідовного зображення. Передати узагальнену конструктивну форму й промодельовати основні частини об'єму, що утворюють велику форму, виявити конструктивно-пластичну характеристику, використовуючи світлотіньове моделювання штрихом за формою.

Малюнок гіпсового зліпка рота (губів)

Засвоїти методичну послідовність зображення, конструктивну та пластичну особливість форми губів. Вирішити навчальні завдання: конструктивна побудова форми, узагальнена форма, пластична форма. Засобами світлотіні виявити пластичну форму.

Малюнок гіпсового зліпка вуха.

Виконати малюнок вуха. Виявити узагальнену форму (конструктивну, пластичну). Засобами світлотіні промодельовати об'ємність форми. Закріпити уявлення про виразність малюнка. Передати особливості конструкції та пластики. Знайти точні відношення частин. Довести зображення до виразної завершеності, використовуючи метод від загального до конкретного і навпаки. Закріпити навички послідовного виконання малюнку, використовуючи закономірності формоутворення. Створити ілюзію об'ємно-просторового зображення форм на площині паперу.

Розмір: 40x60.

Матеріал: папір, олівець.

Тема 2. Рисунок гіпсового зліпка голови людини.

Склад та вимоги до постановки: гіпсовий зліпок голови людини на однорідному контрастно-темному фоні.

Мета: Закріпити вміння послідовного зображення малюнка форми з гіпсової маски.

Передати тональну, пластичну характеристику форми в техніці малюнку і довести її до цілісного зображення, підпорядкувавши всі деталі обличчя узагальненій масі. Виявити об'єм в малюнку засобами світлотіні, слідкуючи за тим, що форма і освітлення постійні, а тон різний, відтворити основні пропорції, рух, характер форми, пластику.

Розвивати цільне образне бачення, вміння аналізувати особливості будови форми, положення її частин в просторі. Повноцінне тональне зображення з урахуванням оточуючого середовища.

Розмір: 50x70 см.

Матеріал: олівець, папір.

IV семестр

Змістовий модуль 1. Пейзаж

Тема1. Архітектурний пейзаж.

Склад та вимоги до постановки: малюнок з натури, з наступним доопрацюванням в аудиторії.

Мета: Вирішити навчальні завдання послідовного зображення малюнка, показати рівень уміння виявляти об'ємну форму засобами світлотіні. Передати світлотінь об'ємних елементів пейзажу різних за тоном, застосовуючи прийом штриховки за формою.

Розмір: 40x60.

Матеріал: папір, олівець.

Змістовий модуль 2. Рисунок голови людини

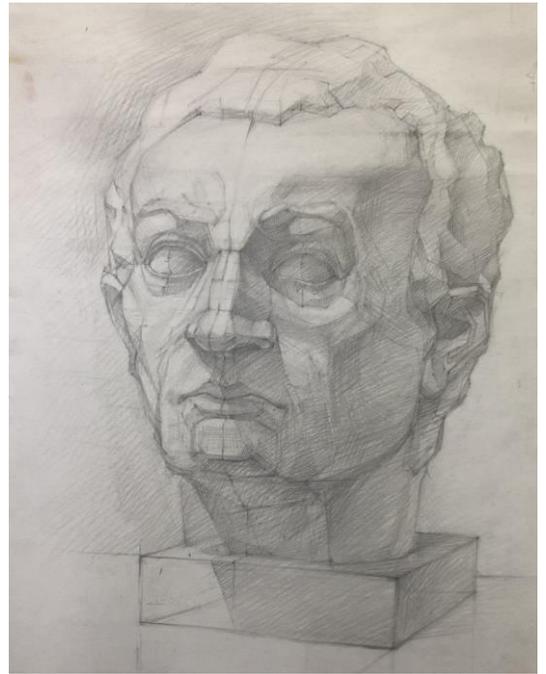
Тема 1. Рисунок гіпсової голови людини.

Склад та вимоги до постановки: гіпсовий зліпок голови людини на однорідному фоні.

Мета: Виконати три зображення гіпсового зліпка голови людини з різних точок зору (анфас, три чверті, профіль). Через конструктивну побудову форми передати взаємозв'язок частин обличчя, пропорції. Закріпити уміння вирішувати навчальні завдання композиції, послідовної побудови зображення та формоутворення засобами світлотіні. Виявити пластичну характеристику предметів, застосовуючи прийом виразного моделювання штрихом за формою. Передати матеріальність через тон та фактуру. Показати професійний рівень практичного оволодіння малюнком. Передати просторові плани за допомогою виразного тонового зображення, зберігаючи цілісність всього малюнка.

Розмір: 50x70 см.

Матеріал: папір, олівець.

Тема 2. Рисунок голови людини з натури.

Склад та вимоги до постановки: портрет натурника з характерними рисами обличчя з довільного положення.

Мета: Визначити розмір малюнка голови у форматі, використовуючи закономірності оптичного центру рівноваги зображення. Засвоїти канони пропорцій голови живої натури, послідовність зображення її форми від загального до конкретного і навпаки. Конструктивно побудувати та визначити пропорції, знайти взаємозв'язок між частинами та деталями голови. Промоделювати тоном малюнок, виявити світлотіньові градації об'ємно-пластичної форми.

Розмір: 50x70 см.

Матеріал: папір, олівець, м'які матеріали.

Мета: визначити композицію. Передати пропорції, конструкцію, перспективне зміщення площин форми тіл. Виявити об'єм засобами тонованого малюнка (поблиск, світло, напівтінь, власна тінь, рефлекс, падаюча тінь), застосовуючи штрихове моделювання форми.

Розмір: 30x40.

Матеріал: папір, олівець.

**Структура змісту навчального компоненту
III семестр**

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак./семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак./сем.	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних занять (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 1. (Гіпсовий череп голови людини)											
Тема 1. Рисунок гіпсового зліпка черепа людини			16			20						
Разом за ЗМ1	36		16			20						
Теми навчальних занять (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 2. (Гіпсова голова людини)											
Тема 1. Рисунок деталей гіпсового зліпка голови Давида скульптора Мікеланджело (ніс, око, губи, вуха).			20			20						
Тема 2. Рисунок гіпсового зліпка голови людини			24			20						
Разом за ЗМ 2	84		44			40						
Усього годин	120		60			60						

IV семестр

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак./семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак./сем.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних занять (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 1. (Пейзаж)											
Тема 1. Архітектурний пейзаж			20			20						
Разом за ЗМ1	40		20			20						
Теми навчальних занять (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 2. (Рисунок голови людини)											
Тема 1. Рисунок гіпсової голови людини			20			20						
Тема 2. Рисунок голови людини з натури			20			20						
Разом за ЗМ 2	80		40			40						
Усього годин	120		60			60						

Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Рисунок гіпсового зліпка черепа людини	16
2	Рисунок деталей гіпсового зліпка голови Давида скульптора Мікеланджело (ніс, око, губи, вухо).	20
3	Рисунок гіпсового зліпка голови людини	24
4	Архітектурний пейзаж	20
5	Рисунок гіпсової голови людини	20
6	Рисунок голови людини з натури	20

Самостійна робота студента (ІНДЗ)

№	Назва теми (форма контролю)	кількість балів
1	Рисунок черепа людини	5
2	Замальовки деталей обличчя	5

3	Пейзаж, архітектурні мотиви	5
4	Рисунок голови людини (копія)	5

Методи та освітні технології навчання

Форми навчання – це проблемні й оглядові лекції, заняття із застосуванням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки, відеозаняття і відеоконференції засобами Google Meet, Zoom.

Методи: проблемний виклад матеріалу, виконання копій та замальовок з робіт відомих майстрів образотворчого мистецтва, консультації, дистанційні консультації та ін., спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Підходи до навчання: проблемно-орієнтований, діяльнісний, комунікативний, професійно -орієнтований, міждисциплінарний підходи.

Реалізація навчального процесу здійснюється під час практичних, самостійної поза аудиторної роботи, консультацій з викладачем.

Для **формувань умінь та навичок** застосовуються такі **методи навчання:**

- ✓ вербальні/словесні (*пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж*);
- ✓ наочні (*спостереження, ілюстрація, демонстрація*);
- ✓ практичні (*проведення практики*);
- ✓ пояснювально-ілюстративний або інформаційно-рецептивний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;

метод проблемного викладу матеріалу на практичних заняттях.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/xel1ulcg/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення освітнього компоненту

Попередній контроль здійснюється з діагностичною метою перед вивченням нового модуля чи теми, засвоєння якого має ґрунтуватись на раніше вивченому матеріалі або на початку навчального семестру для з'ясування рівня підготовки студентів з предмета, щоб намітити організацію їх навчально-пізнавальної діяльності.

Попередній контроль може проводитись у формі контрольної роботи на залишкові знання з обов'язковим аналізом результатів в кожній академгрупі.

Поточний контроль здійснюється у повсякденній навчальній роботі, він полягає у систематичному спостереженні викладача за навчальною діяльністю студентів на занятті і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

З навчального компоненту «Рисунок, перспектива, пластична анатомія» найоптимальнішою формою проведення поточного контролю є рубіжний перегляд практичних завдань, який проводиться після вивчення кожного змістовного модуля. Цей вид контролю пов'язаний із перевіркою етапу та рівня якості виконання практичної роботи у межах змістовного модуля. Перед студентами, які не засвоїли матеріалу модуля, не виконали практичного завдання чи отримали бали на початковому рівні, ставиться вимога обов'язкового його доопрацювання; для цього їм надається необхідна допомога і визначається термін повторного рубіжного перегляду.

Студент має право на перездачу змістовного модуля, щоб отримати більшу кількість балів.

Підсумкове оцінювання здійснюється наприкінці семестру або по завершенню вивчення навчального компоненту. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи. Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом у третьому семестрі проводиться у формі заліку (підсумкового перегляду), у четвертому семестрі проводиться екзамен у формі комплексного перегляду екзаменаційною комісією (художньою радою) навчального закладу.

Оцінка, отримана студентом під час іспиту, є основною оцінкою, яка вказує на рівень підготовки студента з даного компоненту.

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

1. Які основні пропорції людської голови?
2. Що таке світлотіньовий аналіз і як його застосовувати у рисунку гіпсового зліпка?
3. Які основні площини можна виділити на голові людини?
4. Чому важливо використовувати лінійну конструкцію на початкових етапах роботи?
5. Як впливає джерело світла на побудову тіней у рисунку?
6. Що таке рефлекси, і як їх правильно передати у рисунку?
7. Як розподіляти тональні відношення, щоб створити реалістичний об'єм?
8. Як анатомічна будова носа впливає на його зображення у рисунку?
9. Які конструктивні особливості очного яблука слід враховувати?
10. Яку роль відіграють дрібні деталі (зморшки, вигини) у передачі виразності обличчя?
11. Чим рисунок з натури відрізняється від роботи з гіпсовим зліпком?
12. Яким чином слід аналізувати анатомічні особливості моделі?
13. Як побудова черепа впливає на індивідуальні особливості обличчя?

14. Які основні методи вимірювання та перевірки пропорцій у рисунку з натури?
15. Як використання штрихування допомагає у створенні реалістичної форми?
16. Як передати емоційний стан людини через рисунок?
17. Які засоби виразності можна застосувати для підсилення пластики форми?
18. Чому важливо аналізувати рисунок після завершення роботи?

Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни «Рисунок, перспектива»

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-for-malnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (<https://www.chnu.edu.ua/media/ujmf2ufm/polozhennia-pro-kontrol-i-otsiniuvannia-rezul-na-vch-zdobuvachiv.pdf>). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Наприклад, студент пройшов курс «Основи композиції: створення орнаментів» на платформі **Coursera** (<https://www.coursera.org/learn/design-fundamentals>) та отримав відповідний сертифікат. За цей студент може отримати **10 балів** з теми «Художні основи створення декоративних мотивів» (модуль 1).

Якщо студент пройшов курс, наприклад, «Креативний підхід до традиційного розпису» на платформі **Prometheus**, і має сертифікат, він отримує **2 бали**, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Завдання для підсумкового контролю (екзамену) з навчальної дисципліни «Рисунок, перспектива» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/user/index.php?id=6323>

Форма проведення – Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом, проводиться у формі перегляду. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами.

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен - 40 балів.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною** університетською шкалою.

Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для іспит II курс 3 семестр

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
12	8				15	15	10			
Критерії до змістовного модуля №1					Критерії до змістовного модуля №2				Критерії до іспиту	
Своєчасне виконання завдання – студент виконав і здав роботу згідно з календарним графіком. Правильність побудови форми – точність конструктивного рисунка, передача анатомічних пропорцій черепа.					Рисунок деталей гіпсової голови Давида (ніс, око, губи, вухо). Точність пропорцій та конструкції окремих частин обличчя. Вірна передача форми та характеру матеріалу. Світлотіньове моделювання об'єму та передача пластики деталей. Використання				Іспит проводиться у вигляді підсумкового перегляду де студент виставляє всі виконані протягом семестру роботи, які	

<p>Передача просторового розташування – правильне зображення перспективи, точність передавання об'ємності форми.</p> <p>Світлотіньове моделювання – грамотна розкладка світла та тіні, передача глибини форми за допомогою градації тону.</p> <p>Штрихування – чистота, рівномірність, відповідність матеріалу гіпсу (врахування характеру поверхні).</p> <p>Самостійна робота – аналіз форми, передача характеру об'єкта, удосконалення навичок роботи з об'ємом та анатомічними особливостями черепа.</p>	<p>штрихування відповідно до напрямку форми. Загальна конструктивна правильність зображення голови. Збереження пропорцій та пластичних особливостей гіпсової моделі. Композиційне розміщення на аркуші. Чітке розрізнення плановості (передній, середній, дальній план).</p> <p>Грамотне застосування світлотіні для передавання форми. Самостійна робота виявлення індивідуального підходу у виконанні завдання. Пошук та відпрацювання технік передачі форми та об'єму. Удосконалення навичок анатомічного рисунка та композиції.</p>	<p>повинні бути відповідно оформлені та підписані. Підсумковий перегляд та оцінка всіх робіт студента за семестр. Відповідність виконаних завдань вимогам програми та індивідуальному розвитку студента.</p>	
---	---	--	--

Приклад для іспит II курс 4семестр

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
12	8				15	15	10			
Критерії до змістовного модуля №1					Критерії до змістовного модуля №2				Критерії до іспиту	
<p>Своєчасне виконання завдання – дотримання календарного графіка роботи. Правильна композиційна побудова – грамотне розташування архітектурних об’єктів у просторі. Передача перспективи – дотримання лінійної та повітряної перспективи. Масштабність та пропорції – збереження правильних розмірних співвідношень між елементами пейзажу. Світлотіньова розкладка – передача глибини простору через тональні градації. Технічна якість виконання – акуратність роботи, правильне використання штрихування або тонування. Самостійна робота – дослідження стилістичних особливостей архітектурних пейзажів, застосування різних технік (штриховка, плямова заливка).</p>					<p>Конструктивна правильність – точність побудови форми голови, передача основних площин. Пропорції та розташування голови – відповідність анатомічним нормам. Світлотіньове моделювання – правильне використання світла та тіні для передачі об’єму. Матеріальність форми – передача характеру гіпсового зліпка через техніку рисунка. Штрихування – рівномірність, спрямованість штриха відповідно до форми. Композиційне розміщення на аркуші – баланс елементів, правильне співвідношення форми та фону. Анатомічна точність – правильне передавання пропорцій, розташування очей, носа, губ, вух відповідно до загальної форми. Передача індивідуальних особливостей – зображення характерних рис обличчя натурника. Живість зображення – використання різних</p>				<p>Іспит проводиться у вигляді підсумкового перегляду де студент виставляє всі виконані протягом семестру роботи, які повинні бути відповідно оформлені та підписані. Систематичність роботи протягом семестру – представлення всіх виконаних завдань, які мають бути правильно оформлені та підписані. Якість виконання рисунків – відповідність вимогам програми, загальна технічна майстерність. Глибина опрацювання деталей – точність</p>	

	тональних градацій для створення реалістичності. Комплексний підхід до зображення форми – поєднання лінійного та тонального моделювання. Самостійна робота – виконання додаткових етюдів, пошук виразних композиційних рішень.	конструкції, світлотіньового моделювання, передача матеріальності. Творчий підхід – демонстрація розуміння форми, композиції, глибини простору та характеру натурника.	
--	--	--	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

F	1-34 (незадовільно)	Повна відсутність елементарних практичних навичок. Робота не відповідає вимогам. Незадовільно з обов'язковим повторним курсом.
FX	35-49 (незадовільно)	На рівні розпізнання виконання окремих фрагментів зображення, результат роботи не відповідає вимогам. Незадовільно з можливістю повторного складання.
E	50-59	Низький рівень образотворчих умінь,

	(задовільно)	примітивність зображення. Грубі порушення композиційного вирішення, відсутність об'єму форми, незавершеність роботи. Результат відповідає достатньому рівню якісних показників.
D	60-69 (задовільно)	При досить невисокому рівні образотворчої грамоти робота приваблює особистим ставленням до виконання. Частково відповідає вимогам кваліфікаційної характеристики. Допущені помилки в композиційному вирішенні, побудові та моделюванні форми, передачі об'єму. Результат роботи відповідає задовільному рівню якісних показників.
C	70-79 (добре)	Роботі властиві добрий рівень теоретичних знань, відтворена значна кількість образотворчих властивостей постановки. Допущені незначні порушення в композиційному вирішенні та передачі форми в просторі. Результати роботи відповідають доброму рівню якісних показників.
B	80-89 (добре)	Роботі властивий добрий рівень професійних вмінь і практичних навичок. Грамотне композиційне вирішення, відповідний рівень аналітичного відтворення форми. Завершеність та узагальненість надають роботі загальну естетичну привабливість. Результат відповідає рівню добре
A	90-100 (відмінно)	Робота виконана відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики, на високому професійному рівні. Грамотне композиційне вирішення, побудова, вдало промодельована форма, передано матеріальність та об'єм, вдало зроблені акценти. Узагальнена та завершена робота. Присутній творчий підхід у виконанні. Художньо-образні якості в поєднанні з відповідним рівнем образотворчої грамоти відповідають відмінному результату якісних показників.

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>), «Етичним кодексом Чернівецького національного університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.

Рекомендована література

Фахова (основна)

1. Туманов І.М. Рисунок. Живопис. Скульптура. Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
2. Берлач О.П. Графічні техніки в образотворчому мистецтві: навчальний посібник. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2022. 103 с.
3. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українська технологія», 2005, 198 с.
4. Шмагало Р.Т. Методика викладання рисунку в навчальних закладах Галичини другої половини ХІХ початку ХХ ст. Історико-мистецтвознавчий аналіз // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Мистецтво і освіта / Відп. Ред.. С.О.Черепанова. – Вип. 6. – Львів: Українські технології, 2001. – С. 182-195.
5. Gottfried Bammes. Der nackte Mensch. В-, 1970.
6. Gottfried Bammes. Sehen und verstehen. В., 1985.
7. Вільчинський В.М. Образотворче мистецтво: 1-2 класи. – К.: 1991. – 128 с.
8. Михайленко Є.В., Яковлев М.І. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення). К.: Каравела 2004.-304 с.
10. Архипенко О. Теоретичні нотатки. // Хроніка 2000. – 1993. - № 7.

11. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. Київ: «Вища школа» 2002.

12. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 216с.

Допоміжна.

1. Від ремесла до творчості: Довідник / Упоряд. Легенький Ю.Г. – К.: Час, 1990.

2. Журнал “Образотворче мистецтво”.

3. Павлов В.П. Сучасна українська акварель. – К.: Мистецтво, 1978. – 39 с.

4. Рубан В. Український портретний живопис. – К.: Мистецтво, 1972.

5. Шовкуненко А.А. Спогади про художника. – К., 1980.

Інформаційні ресурси

- Курс лекцій з дисципліни, електронна версія – бібліотека
- Журнал «Народне мистецтво»
- Журнал «Образотворче мистецтво»
- Електронні версії книг
- Інтернет ресурси